

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Cdo/17/2018
Identifikačné číslo spisu: 7216218861
Dátum vydania rozhodnutia: 26.09.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Janka Cisárová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:7216218861.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci starostlivosti o maloletého A., narodeného X. U. XXXX, bývajúceho v E., zastúpeného procesným opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Košice, so sídlom v Košiciach, Staničné nám. 9, dieťa rodičov matky K. bývajúcej v E., a otca Q. zomrelého XX. X. XXXX o nariadenie neodkladného opatrenia, vedenej na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 14 P 163/2016, o dovolaní matky proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach zo 17. februára 2017 sp. zn. 7 CoP 33/2017, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Košice II (ďalej len „súd prvej inštancie“) uznesením z 22. augusta 2016 č. k. 14 P 163/2016-37 nariadil neodkladné opatrenie, ktorým sa nariaďuje matke K. odovzdať maloletého A. narodeného X. U. XXXX do dočasnej osobnej starostlivosti S., narodeného XX. X. XXXX, bytom E. s oprávnením a povinnosťou sa o maloletého osobne starať, zastupovať ho v bežných veciach a spravovať jeho majetok. Zároveň navrhovateľovi uložil povinnosť v lehote 30 dní od právoplatnosti uznesenia podať riadny návrh na začatie konania o zverenie maloletého do náhradnej osobnej starostlivosti. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že vzhľadom k vyhrotenej situácii medzi matkou a maloletým A. je ohrozený fyzický, psychický a sociálny vývin maloletého v domácnosti, je v záujme maloletého zverenie do osobnej starostlivosti brata S., navyiac keď maloletý náležite vyjadril svoj názor a vôľu byť v starostlivosti brata.

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) uznesením zo 17. februára 2017 sp. zn. 7 CoP 33/2017 I. odvolacie konanie o odvolaní matky podané 31. augusta 2016 zastavil, II. odvolanie matky podané 5. septembra 2016 spolu s jeho doplnením podaným 12. septembra 2016 odmietol. Zastavenie konania podľa § 369 ods. 3 C.s.p. vo vzťahu k prvému výroku odôvodnil späťvzatím odvolania a odmietnutie odvolania podľa § 386 písm. b/ C.s.p. vo vzťahu k druhému výroku stratou legitimácie matky na opätovné podanie neskoršieho odvolania.

3. Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podala matka maloletého dovolanie z dôvodu podľa § 420 písm. f/ C.s.p. a žiadala ho zrušiť v celom rozsahu a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie. Odvolaciemu súdu vyčítala, že nepostupoval v súlade s § 129 ods. 1 C.s.p., keď nezrozumiteľnosť, resp. neurčitosť procesného úkonu z 5. septembra 2016 označeného ako späťvzatie odvolania pričítal na jej ťarchu. Uviedla, že jej úmyslom nebolo späťvzatie odvolania, hoci to výslovne uviedla v podaní z 5. septembra 2016 vzhľadom k tej skutočnosti, že zároveň v písomnom podaní z 5. septembra 2016 uviedla odvolacie námietky proti rozhodnutiu o neodkladnom opatrení a požiadavka meritórneho prejednanía odvolania vyplýva z jej ďalších písomných podaní po podaní odvolania. Všetky tieto okolnosti svedčia o tom, že objektívny dôvod, aby konanie bolo zastavené nenastal už aj z toho dôvodu, že jej podania adresované súdu sú nejednoznačné a pripúšťajú rôzny výklad. Uvedeným nesprávnym procesným postupom došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

4. Procesný opatrovník maloletého možnosť vyjadriť sa k dovolaniu nevyužil.

5. Konanie vo veciach starostlivosti súdu o maloletých je s účinnosťou od 1. júla 2016 upravené Civilným mimosporovým poriadkom (zákonom č. 161/2015 Z.z. - ďalej len „C. m. p.“ alebo „Civilný mimosporový poriadok“). Podľa § 2 ods. 1 C. m. p. platí, že na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak. Pretože Civilný mimosporový poriadok neustanovuje inak, dovolací súd preskúmal vec z hľadiska prípustnosti dovolania matky maloletého dieťaťa podľa príslušných ustanovení Civilného sporového poriadku.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd funkčne príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 C.s.p) po zistení, že dovolanie bolo podané včas (§ 427 ods. 1 C.s.p.) účastníkom, v neprospech ktorého bolo rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.), zastúpeným advokátom v súlade s § 429 ods. 1 C.s.p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania skúmal (§ 443 C.s.p.), či je dovolanie procesne prípustné a dospel k záveru, že dovolanie matky maloletého dieťaťa je potrebné odmietnuť.

7. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.).

8. Podľa § 420 písm. f/ C.s.p., dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Podľa § 447 písm. c/ C.s.p., dovolací súd odmietne dovolanie, ak smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné.

10. V danej veci uznesenie odvolacieho súdu, ktorým bolo zastavené odvolacie konanie a odmietnuté odvolanie matky podané 5.9.2016 spolu s jeho doplnením podaným 12.9.2016 bolo treba považovať za rozhodnutie, ktorým sa konanie končí. Takéto rozhodnutie tak bolo možné napadnúť dovolaním podľa § 420 C.s.p.

11. Pod porušením práva na spravodlivý súdny proces z hľadiska § 420 písm. f/ C.s.p. treba rozumieť taký procesný postup súdu, ktorým súd zasiahol do ústavou, resp. Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd garantovaných práv dovolateľa, v dôsledku čoho bolo dovolateľovi znemožnené domáhať sa práva na súdnu ochranu prostriedkami, ktoré mu zákon priznáva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

12. Judikatúra najvyššieho súdu už za právnej úpravy účinnej do 30. júna 2016 dospela k záveru, že o znemožnenie realizácie procesných oprávnení ide tiež v prípade procesne nesprávneho postupu súdu, v rámci ktorého sa z určitého dôvodu odmietol zaoberať meritom veci (odmietol podanie alebo konanie zastavil alebo odvolací súd odmietol odvolanie), hoci procesné predpoklady pre taký postup neboli dané (viď R 23/1994, R 82/2002 a R 4/2003). Zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016 sa podstaty a zmyslu týchto judikátov a rozhodnutí nedotkli, preto ich treba považovať za naďalej aktuálne.

13. Podľa ustanovenia § 369 C.s.p. dokiaľ o odvolaní nebolo rozhodnuté, možno ho vziať späť. Ak odvolateľ vzal odvolanie späť, nemôže ho podať znova (ods. 1). Ak odvolateľ vezme odvolanie späť, právoplatnosť napadnutého rozhodnutia nastane, ako keby k podaniu odvolania nedošlo. Lehoty, ktoré majú plynúť od právoplatnosti napadnutého rozhodnutia, plynú v takom prípade od právoplatnosti uznesenia o zastavení odvolacieho konania (ods. 2). Ak sa odvolanie, o ktorom nebolo rozhodnuté, vzalo späť, odvolací súd odvolacie konanie zastaví (ods. 3).

14. Najčastejšie uskutočňovaným procesným úkonom strán je podanie. Podaním vo veci samej je najmä žaloba, vzájomná žaloba, zmena žaloby, späťvzatie žaloby, odpor, odvolanie, dovolanie, a ak to z povahy veci vyplýva, aj návrh na nariadenie neodkladného opatrenia alebo zabezpečovacieho opatrenia (§ 123 ods. 2 C.s.p.). Pre posúdenie podania je rozhodujúce objektívne hľadisko, t. j. podľa toho ako bol navonok prejavovaný, nie podľa toho, či medzi prejavovým procesným úkonom a vnútornou vôľou konajúceho je skutočný súhlas. Relevantná odborná literatúra (porovnaj Veľké komentáre, Števec, Ficová, Baricová, Mesiarkinová, Bajánková, Tomašovič a spol., Civilný sporový poriadok, Nakladateľstvo C. H. Beck, 2016, s. 440 a nasl.) v tejto súvislosti uvádza, že pre podanie strán platí tzv. teória prejavu vôle, súd teda prihliada len na to, čo bolo voči nemu prejavované a nie je rozhodujúce, či strana svojím úkonom zamýšľala niečo iné. Pri posudzovaní podania podľa jeho obsahu nemôže súd určitému podaniu dávať iný význam, než ktorý zodpovedá obsahu podania, jeho vnútornej skladbe, logike, zvolenej argumentácii v podaní použitým výrazovým prostriedkom a celkovému zmyslu podania.

15. Výmedzenie podania o veci samej úzko súvisí s dispozičnou zásadou, ktorá ovláda sporový civilný proces. Uvedená zásada sa prejavuje tým, že je to predovšetkým strana, kto disponuje samotným konaním a jeho predmetom. Zákon dáva stranám sporu možnosť disponovať procesnými prostriedkami (konaním) nielen tým, že podajú odvolanie, okrem iného aj tým, že už podané odvolania môžu vziať účinne späť. Späťvzatie odvolania treba považovať za procesný úkon urobený voči súdu, ktorým sa stráca spôsobilý podklad pre odvolacie konanie. Povedané inak späťvzatie odvolania je procesný úkon odvolateľa (strany, ktorá podala odvolanie), obsahom ktorého je jednoznačný, pochybnosti nevyvolávajúci prejav odvolateľa, že rezignuje na svoj pôvodný zámer (aby o odvolaní vecne rozhodol odvolací súd) a že už netrvá na vecnom prejednaní jeho odvolania a meritórnem rozhodnutí zo strany odvolacieho súdu.

16. Z obsahu dovolania vyplýva, že matka maloletého v súvislosti s použitým dovolacím dôvodom podľa § 420 písm. f/ C.s.p. tvrdí, že v konaní došlo k nesprávnemu procesnému postupu súdu predovšetkým tým, že nepostupoval v súlade s § 129 ods. 1 C.s.p., keď nezrozumiteľnosť, resp. neurčitosť procesného úkonu z 5. septembra 2016 označeného ako späťvzatie odvolania pričítal na jej ťarchu a konanie o odvolaní zastavil.

17. Najvyšší súd po preskúmaní veci dospel k názoru, že „späťvzatie podania“, ktorým bolo odvolanie vzaté späť, nie je prípustné, a to ani v prípade, že by k späťvzatiu odvolania došlo v dôsledku omylu. Civilný sporový poriadok totiž prípady, kedy je možné vziať vykonaný úkon späť výslovne upravuje (porovnaj ustanovenie §§ 144 a 369 ods. 1 C.s.p.). Podobnú možnosť však zákon v danom prípade nepripúšťa; ak vzala strana procesný úkon tam, kde zákon takéto späťvzatie pripúšťa, nie je možné takéto späťvzatie vziať ďalším úkonom späť a navrátiť tak konanie do pôvodného stavu. Ani skutočnosť, že procesný úkon bol vykonaný omylom, nemá vplyv na vznik, zmenu alebo zánik procesnoprávných vzťahov. Civilný sporový poriadok na rozdiel od občianskeho zákonníka dôsledky úkonov vykonaných v omyle neupravuje. Rozhodujúce je, že toto podanie bolo súdu doručené a že je podpísané. Z obsahu spisu vyplýva, že matka maloletého svoje odvolanie, ktorým napadala uznesenie

súdu prvej inštancie o nariadení neodkladného opatrenia, vzala späť (č. l. 51 spisu), a to podaním 2. septembra 2016 (súdu prvej inštancie bolo doručené 5. septembra 2016). Z tohto jej podania nevyplýva ani nezrozumiteľnosť, resp. neurčitost', nechýba ani jej podpis, z obsahu je nad akúkoľvek pochybnosť zrejmé, že jej prejav vôle smeroval skutočne k späťvzatiu odvolania; na tom nič nemôže zmeniť ani skutočnosť, že iným podaním z toho istého dňa, ktoré rovnako bolo doručené súdu prvej inštancie 5. septembra 2016 (č. l. 47 spisu) znovu podala odvolanie proti uzneseniu o nariadení neodkladného opatrenia, ktoré neskôr doplnila podaním z 12. septembra 2016. Ustanovenie § 129 C.s.p. na ktoré sa matka maloletého odvoláva vo svojom dovolaní na daný prípad aplikovať nie je možné, pretože sa týka odstraňovania väd návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia. V danom prípade matka maloletého žiadne takéto podanie súdu neadresovala. Pri posudzovaní obsahu úkonov strán sporu sa predpokladá, že každá fyzická osoba konajúca ako strana sporu alebo za stranu sporu má rozumové schopnosti na úrovni priemerne spôsobilej osoby schopnej vnímať a posúdiť v styku so súdom zmysel a účel konania, ako i jazykové vyjadrenie právnych noriem obsiahnutých v tomto zákone.

18. Vyššie uvedené uzatvára dovolací súd konštatovaním, že odvolací súd zastavením odvolacieho konania podľa § 369 ods. 3 C.s.p. a odmietnutím jej znovu podaného odvolania podľa § 386 písm. b/ C.s.p. svojím postupom nezneškodnil matke maloletého, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

; 19. Vzhľadom na to, že prípustnosť dovolania matky maloletého z ustanovenia § 420 písm. f/ C.s.p. nevyplýva, najvyšší súd jej dovolanie podľa § 447 písm. c/ C.s.p. odmietol.

20. Najvyšší súd Slovenskej republiky o náhrade trov dovolacieho konania rozhodol podľa § 52 CMP v spojení s § 453 ods. 1 CSP a vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

21. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.